

Да направиш роман в Прага

Стефан Кисъев

Прага е прекрасен град. Като пристигнах преди три години тук, аз не познавах никого. Имаш много свободно време. Не знаех езика. От сутрин до вечер обикалях из Храдчани, Старе Мнесто. Влизах в различни кафенета. Разглеждах. Все пак ми оставаше твърде много свободно време. Време, което можеш да използваш за нещо смислено. Нещо важно. Какво друго можеш да правиш? Освен... да напишеш роман? Колко му беше. Сядаш и пишеш. Освен това бях писател. Това ми беше работата.

Да, обаче не беше лесно. Направо се озорих. На романа трудно му не е да го напишеш. То е също трудно, де, но не толкова. По-скоро е продължително, но и приятно. Обаче ТРУДНОТО на романа е да го измислиш. Да ти хрумне, аджеба, за КАКВО да се разказва в него. Аз, дотогава, бях написал осем романа. Седем бях издал. Бях написал

и към сто и кусур разкази. Пие-са. Обаче сега беше различно. Първо, защото бях решил за какво трябва да е романът. т.е. за КОГО. За Кирил и Методий. И второ, защото бях в Прага. Ей туй направо ме разбиваше. Още повече, не знаех чешки. Бях пълна скръб. Измъчвах ме и кошмари. Прага започна да ми се струва тъжен град. Най-тъжният град на света. Защо бях решил да пиша роман за Кирил и Методий? Ще ви кажа. Още от най-древни времена, та чак до наши

дни, диктаторите, подписниците, поробителите на народите и прочие долнопробни типове, дължат властта си... на химикалката. Тоест на словото. Всички те оцеляват понякога години, векове, благодарение на това, че установяват монопол над истината, над разума и управляват чрез двете си най-силни оръжия – глупостта и лъжата.

Още навремето един мъдрец на име Еразъм Ротердамски го беше прозрял и написал една книжка, озаглавена „Възхвала на глупостта“. С нея той разкрива механизма на тази хитроумна ловкост – да управляваш човешката простотия и глупост, чрез лъжа. Затова и аз исках да пиша роман за Кирил и Методий. Защото надуших една лъжа. Голяма измама. Световен...ъ-ъ... заговор. Точно така. А от световните заговори стават големи романи. Какво се беше оказало и защо имената на Кирил и Методий се оказваха част от една

лъжа? Ще ви кажа. Защото българите бяха прецакани... чрез тях. ОТВСЯ-КЪДЕ. Бяха измамани, оградени и забравени. Много нечестно. Бяха им отнели езика. Бяха им отнели и азбуката. Две от нещата, с които могат да се гордеят заслужено. Е, може ли така, дами и господа? Срамота!

Тук се появявам аз. В ролята на нещо като частен детектив, който разкрива механизма на престъплението и слага нещата на мястото им. Тук, в Прага.

За да не бъда голословен, ще ви обясня накратко за какво става дума. Имаше общо взето две големи несправедливости. Първата е, че изкарвах българския език „черковнославянски“, защото, видите ли, туктам по света го използвали в черквите, а на него, на същия този странен, незнайно как и откъде появил се език, били написани „славянските“ книги.

Аз се запитах нещо просто. Откъде се е взел този език, заради който била създадена българската азбука, а после били преведени светите книги и той започнал да се използва в черквите?

Откъде се е взел този език?

Вижте сами:

Дори латинският, който става официален църковен език заедно с гръцкия, преди да станат такива, са си били /а гръцкият все още е/ езици на съответните държави. Дори за тези два езика никой никога не се е осмелил да твърди, че са църковни или нещо подобни езици.

Да, обаче за българския, се твърди нещо подобно.

Може би самият Дядо Господ е създавал българския?

Или... Църквата?

Или пък са го изкопали като някое гърне с жълтици от задния ѝ двор? И затова са го нарекли „черковен“? Само дето са пропуснали да го обявят за Чудо.

Ако беше така, трябваше да го кръсвят не „черковнославянски“ а „Небесен език“. „Езикът на Боговете“. „Космически език“ или нещо подобно. Ха-ха! Обаче никак не е смешно.

Защото става дума за измама. Обаче въпреки това, в цял свят, колкото и да е смешно, нелепо и глупаво, наричат този наш, български език, който се е говорил през девети век „черковнославянски“.

Факт. Много глупаво. И несправедливо.

Но това е само ПЪРВАТА несправедливост. Втората е подобна, но с азбуката ни. „Кирилицата“. Сигурно се сещате защо я поставям в кавички. Нали уж се знае, и признава, че тя е създадена в България?

В Преславската книжовна школа?

Признава се.

Т.е. признава се, че е създадена в България, но не и че по някакъв начин тя принадлежи на България!

Ей това ме убива. Значи, в цял свят се говори за интелектуална соб-

ственост, за пиратство, нали? А като става дума за такова нещо като цяла една азбука, без която не би могла да съществува никоя култура, държава и прочие – се премълчава!

Има латински език и латински букви. Арабски език и арабски букви.

Японски език и японски йероглифи.

Китайски език и китайски йероглифи. Гръцки език и гръцка азбука.

И... „черковнославянски език“ и..

„кирилица“. За които се знае, че произлизат от България и са създадени в България.

Единственият език и единствената азбука, на които вместо име подсказващо националния им произход, са дадени някакви фантастични имена, едно от които е на човек, при това не това на създателя ѝ, който впрочем е напълно неизвестен, има какви ли не версии за това кой е, но така или иначе, никой не знае кой е той, а само се предполага.

За разлика от държавата, в която се е случило това.

А именно – в България, през девети век, в Преслав и прочие.

Защо, питам ви аз?

Защо дори самите ние, българите, не го осъзнаем това простичко нещо, не казваме самите вместо „кирилица“ – българската азбука.

Защо? Че нали това е **НАИСТИНА** българската азбука? Да не казвам сега, колко важно е да се казва именно **БЪЛГАРСКА АЗБУКА**, а не „КИРИЛИЦА“.

Аз не съм учен, филолог и прочие.

Стефан Кисъв

Аз съм обикновен човек. Писател, разказвач на истории. Пътуващ музикант. Човекът с химикалката. Но не съм и сляп. Така мисля. Черното си е черно, бялото – бяло. И имам известно чувство за справедливост, което ме кара да наричам понякога нещата с истинските им имена. И като точно такъв, виждам как стоят нещата и много се ядосвам. Затова исках да напиша някакъв роман, който да се пребори с тази лъжа, глупост, несправедливост и т.н. Затова като дойдох в Прага, докато обикалях из Храдчани, Старе Мнесто и прочие, сериозно мислех как да го направя. Но не знаех. А тия въпроси ме измъчваха, докато продължавах да чета и пиша, по този въпрос... за Кирил, Методий и лъжите около тях. И ми се искаше да вкарам всички тия неща в романа, който пишех в Прага. Но все не успявах. Цели две години и половина.

За Константин-Кирил и Методий вече имаше няколко романа, няколко филма. Дори тук, в Чехия, наскоро направиха още един филм, а по една случайност започнаха да честват и 1150 години от Великоморавската им мисия, което още повече ме изнервяше, от една страна защото моят роман боксуваше, а като вземе да боксува един роман, думи нямам каква мъка е, а от друга – защото ние в България дума не обелвахме за тях. В същото време, за утеха, аз потъвах като удавник в историята. Историята на Константин и Методий. На кири-

лицата, на България, а романът ми боксуваше ли боксуваше... Направо взех да се отчайвам.

Май никога нямаше да мога да напиша роман за Константин.

Не се получаваше в „Мамакафе“ на улица „Водичкова“, затова смених „Мамакафе“ с кафенето на „Народни дивадло“.

„Народни дивадло“ смених със „Славия“, „Славия“ смених с „Булеварда на багетите“.

„Булеварда на багетите“ смених с „Лувър“... Него пък го смених с едно хубаво кафене на две крачки от Вълтава, където

обаче имаше двуезична книжарница и се отдадох вместо на писане – на четене на романи от Агата Кристи и Конан Дойл... И пак нищо, нищичко, дами и господа!

Нула, нула, нула!

Защо бях дошъл изобщо в Прага?

Тук нищо не ми се получаваше.

Но явно е трябвало, както и при

други романи, и с този просто да

си извървя пътя. И като в притчите

от Светото писание, една зимна

нощ в апартамента ни в Дейвице,

аз сънувах сън. Без майтап. Толкова

се бях озорил явно, че и насън за

това мислех, как да стане романа.

И в този сън, аз сънувах, че съм го

озаглавил „Азбучен роман“ и както

в прочутото стихотворение от IX век

„Азбучна молитва“, отделните глави

в моя роман започваха с букви – по

реда им в Българската азбука.

Събудих се и разбрах, че този сън

е страхотен. Какво по-нормално

и естествено от това романът за бъл-

гарската азбука да се казва „Азбучен роман“ и всяка част в него да започва с поредната буква от азбуката? Оттам нататък беше лесно. Всичко си дойде на мястото. Формата ми откри пътя към съдържанието. Обзе ме някаква необичайна надежда, започнах да пиша с убеденост и лекота. Създадох образа на Константин и десетките останали герои, интригата, сюжета, но за това няма смисъл да разказвам... да разбулвам тайни и загадки.

Разбира се, не знам дали съм успял. Времето ще покаже. Опитвах се да

напиша един роман за Константин – какъвто, убеден съм, не е писан досега. Искаше ми се да е роман, който не само да разкрива някои лъжи и предрасъдъци, но и да е интересен за четене. Защото за мен един истински роман трябва да е, разбира се, полезен и прочие, но преди всичко и на първо място – интересен. На второ – интересен. И на трето – интересен. Освен това и различен. Достоен за името си... и духа на Константин Преславски и неговата „Азбучна молитва“.

С който да кажа не просто, че „ки-

рилицата“ е Българска азбука, че „черковнославянският“ е Български език. Но и да напомня, че българската литература е най-малко на 1150 години и е една от най-първите и най-стари национални литератури – в Европа и в света. А България е родина не само на мутри, предатели и бедни гастарбайтери, а и на такива прекрасни неща като „Азбучната молитва“ и цял един Златен, български век. Направих го в Прага.

Стефан Кисъев

20 международен книжен панаир „Светът на книгата 2014“

От 15 до 18 май 2014 г. в чешката столица се проведе 20-тият международен книжен панаир и литературен фестивал „Светът на книгата“ (Svět knihy). Основните теми тази година бяха три: „Четем на един дъх II- Fantasy & Sci-fi, „Колко форми има книгата?“, „Отражението на историята в литературата“. Почетен гост на панаира беше Унгария. В панаира участваха 409 изложители, които представиха своята книжна продукция на 191 щанда в панаирното градче. Изложението има за цел да привлече не само максимален брой издатели и книгоразпространители, но и все по-широка аудитория и да бъде безспорен фактор в литературния живот на Чехия. Затова в програмата бяха включени 9 филма, 28 изложби и 27 театрални представления, а в литературния фестивал участваха 694 души от 26

държави. България отново не участва със свой национален щанд в „Светът на книгата“.

Списания и книги, издавани от българските сдружения в Чехия „Възраждане“, „Заедно“, БКПО „Св. св. Кирил и Методий“ и БКПО, бяха изложени на щанда на Дома на националните общности. На 15 май в литературното кафене бяха представени публикации на езиците на националните малцинства в Чехия. В дискусиата участваха Игор Золотарев (списание „Русское слово“), Хелена Носкова (списание „Листи“), Севдалина Коваржова (списание „Приятели“ (Kamarádi). Силвия Георгиева запозна слушателите с книгата си „Бароковата теория на афектите“.

Българският културен институт в Прага участва на 16 май също в литературното кафене с представяне на романа „Адриана“ на Теодора

Димова, в което се включиха издателят Петър Щенгл и преводачът на романа Давид Бернщайн. Във втората част на литературната вечер бе представено чешкото литературно списание „Плав“ и по-конкретно броят му, посветен на българската литература.

Международният книжен панаир и литературен фестивал „Светът на книгата“ е културно събитие, което привлича все по-широка аудитория. Със своята многообразна програма, включваща литература, музика, филмово, театрално и изобразително изкуство, той всяка година е притегателен център за издатели, книгоразпространители и читатели, а със съпровождащата си програма „Растем с книгата“ ангажира и подрастващите читатели.

С.Коваржова и С. Георгиева

Мария Захариева

Снимки: архив